

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kibővített második tanács)

2005. január 18.*

a T-93/02. sz. ügyben,

a **Confédération nationale du Crédit mutuel** (székhelye: Párizs [Franciaország], képviselik: A. Carnelutti és J.-P. Gunther ügyvédek)

felperesnek,

támogatja:

a **Francia Köztársaság** (képviselek: G. de Bergues és F. Million, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

beavatkozó,

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselek: G. Rozet, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen

* Az eljárás nyelve: francia.

a Francia Köztársaság által a Crédit mutuel javára a megtakarítások gyűjtése és kezelése költségeinek fedezése címén a „Livret Bleu” program szerint fizetett, túlkompenzáció formájában nyújtott állami támogatásról szóló, 2002. január 15-i 2003/216/EK bizottsági határozat (HL 2003. L 88., 39. o.) megsemmisítése iránt benyújtott kérelme tárgyában,

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA
(kibővített második tanács),

tagjai: J. Pirrung elnök, V. Tiili, A. W. H. Meij, M. Vilaras és N. J. Forwood bírák,
hivatalvezető: J. Palacio González főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. június 8-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita előzményei

- 1 A jelen keresettel a Confédération nationale du Crédit mutuel azzal a kéressel fordult a Bírósághoz, hogy semmisítse meg a Francia Köztársaság által a Crédit mutuel javára nyújtott állami támogatásról szóló, 2002. január 15-i 2003/216/EK bizottsági határozatot (HL 2003. L 88., 39. o., a továbbiakban: a megtámadott határozat).

Crédit mutuel

- 2 A Crédit mutuel nem központosított bankcsoport, amely a Crédit mutuel helyi, szövetkezeti jogállású pénztárai hálózatából áll. A Crédit mutuel minden helyi pénztárának csatlakoznia kell egy regionális szövetséghez, és minden szövetségnek csatlakoznia kell a Confédération nationale du Crédit mutuelhez, azaz a hálózat Francia Pénzügyi Kódex L511-30. cikke szerinti központi szervéhez. Ennek a szervnek, amely a jelen eljárásban a felperes, a jogállása nyereségszerzési cél nélkül működő egyesület.

- 3 A Credit mutuel helyi pénztárainak száma, amelyek mindegyikének egy vagy több ügyintézőhelye van, az 1991-es 2031-ről 2001-re 1820-ra csökkent. A megtámadott határozat elfogadása idején ezek a pénztárak körülbelül 5,7 millió taggal rendelkeztek. 1999 és 2001 között a Crédit mutuel volt az ötödik legnagyobb francia bank a betétek, és a harmadik az ügyintéző hálózat tekintetében.

Livret bleu

- 4 A Livret bleu, amelyet az 1975-ös pótköltségvetési törvény megállapításáról szóló 1975. december 27-i 75-1242. sz. törvény (JORF 1975. december 28., 13 435. o.) vezetett be, nagyközönségnek szánt, szabályozott megtakarítási eszköz, amelynek a kizárólagos forgalmazási jogát a hatóságok a Crédit mutuelnek adták meg.

- 5 A Crédit mutuelnek a Livret bleu befektetésekre fizetett kamatot az állam szabályozza. A betéteseknek fizetendő adólevonás utáni nettó kamatláb egyenlő a

Livret A kamatlábalával (amelyet a Caisse d'épargne és a La Poste forgalmaz), amely a szabályozott betétek között a legfőbb versenytárs termék. Ez a kamatláb évi 3% volt a megtámadott határozat elfogadása idején. A betétkönyvenkénti betét összege nem haladhat meg egy bizonyos felső határt, amely egyenlő a Livret A esetében rögzített felső határral, ez 1991-től 100 000 francia frank (FRF) (15 245 euró) magánszemélyek esetén, 2002. január 1-jétől pedig 15 300 euró.

- 6 A Livret bleu betétekért fizetett kamat adóköteles, azonban eltér a megtakarításokra alkalmazott általános adózási szabályoktól. Míg az általános adózási jogszabályok lehetővé teszik, hogy a természetes személyek választhassák ezt a mentesítő adót a jövedelemadó helyett különösen az olyan betétek kamatait illetően, amelyeknek a kifizetője Franciaországban telepedett le, ilyen választási jogosultság nem létezik a Livret bleu kamatai esetén, amely minden esetben mentesítő adónak van alávetve. Ez azonban csak a kamatok egyharmadát érinti.
- 7 A Livret bleu keretében összegyűjtött alapok, amelyeknek az összege a 90-es évek során 80 és 100 milliárd FRF között mozgott, kezdettől fogva különböző lehetséges módon kerültek felhasználásra. Kezdetben a Crédit mutuel köteles volt az alapok 50%-át (amely 1983-ban 65%-ra emelkedett) közérdekű felhasználásra (a továbbiakban: KF) fordítani, különösen a helyi önkormányzatok finanszírozására és az állam valamint a közintézményei által kibocsátott értékpapírok jegyzésére felhasználni, tekintve, hogy az egyenleggel a bank szabadon rendelkezett.
- 8 Az 1991. szeptember 27-i rendelet hatálybalépésétől kezdődően (JORF 1991. november 26., 15 383. o.) a teljes állomány növekvő részét fordították a szociális lakásépítés finanszírozására, különösen a Caisse des dépôts et consignations (a továbbiakban: CDC) alapjainak központosításával, amely a hozzá rendelt alapokat a szociális lakások finanszírozására használja oly módon, hogy kölcsönt folyósít alacsonyabb lakbérű lakásokat kezelő szervezetek számára, hasonlóan a Caisses d'épargne és a La Poste Livret A alapjainak felhasználásához. Az 1991. szeptember

27-i rendelet óta a Livret bleu új betétjeinek teljes összegét a szociális lakásépítés finanszírozására rendelték, és az 1990. december 31-én fennálló állományt 2000-ig folyamatosan a CDC-be kellett központosítani évi 10%-os részletekben. Jelenleg a teljes állomány a CDC keretében van központosítva.

- 9 1991 óta a CDC a Crédit mutuelnek – kizárólag a központosított állomány összegének alapulvételével – egyr szrt kamatot fizet, amelynek összege megegyezik a hatóságok által megállapított bruttó kamatlábbal, és amely a betéteseknek kerül továbbadásra, m sr szrt a teljes állomány 1,3%-ának megfelelő összegű k zvetit i jutalékot fizet (a továbbiakban: betétgyűjtési jutalék).
- 10 A megtámadott határozat által vizsgált időszak alatt a Livret bleu állományának háromféle felhasználása különböztethető meg:
- a CDC keretében központosított állományok 1991-t l (amely a szociális lakások finanszírozására szolgál, és betétgyűjtési jutalék fizet s tárgya);
 - a fent említett állománytól különböző közérdekű felhasználás (amely elsősorban a helyi önkormányzatoknak nyújtott hosszú lej rat  kölcsönökből áll, a továbbiakban: egyéb KF);
 - szabad felhasználású állományok.

A két utóbbi felhasználási kategóriát ugyanakkor arra  t lt k, hogy ezen időszak alatt folyamatosan megsz n jon.

- 11 A Livret bleu a Crédit mutuel számára fontos szerepet játszott. Ugyanakkor a mennyiségi értelemben vett relatív jelentősége a 2002-es évet megelőző évek során csökkent. A Crédit mutuel betétjei között a Livret bleu aránya – amely 1975-ben 70% volt, és még 1985-ben is 60% körül volt – 1997-től 25% alá csökkent.

Közigazgatási eljárás

- 12 1991. január 25-én a Bizottságot a Francia Köztársaság által a Crédit mutuelnek a Livret bleu-re tekintettel adott támogatásra vonatkozó panasszal keresték meg. A Bizottság 1998. február 6-i levelével értesítette a francia hatóságokat arról, hogy az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati eljárás megindításáról döntött (HL 1991. C 146., 6. o.).
- 13 A Crédit mutuel 1998. június 18-án levelet küldött a Bizottságnak, amelyben a megkezdett eljárás által vizsgált intézkedések állami támogatásként történő minősítésének megcáfolására vonatkozó érveket terjesztett elő, valamint analitikus könyvelési aktát a Livret bleu-re vonatkozóan. Számos érdekelt fél, beleértve a panaszosokat is, szintén előterjesztették a Bizottságnál észrevételeiket.
- 14 A Crédit mutuel által előterjesztett aktára figyelemmel a Bizottság úgy határozott, hogy a Livret bleu analitikus könyvelésére vonatkozóan ellenőrzést tart. Ebből a célból tanácsadót alkalmazott, akinek a végső jelentését 2000. január 10-én mutatták be véleményezésre a francia hatóságok és a Crédit mutuel számára. 2000 májusában a felperes egy másik tanácsadót bízott meg azzal, hogy a Crédit mutuel analitikus könyvelésének módszertanát vizsgálja felül, és készítse el a Livret bleu eredményki-mutatását. Ez a megbízás 2000 szeptemberében részletes jelentés előterjesztésével zárult le. A Bizottság 2001 áprilisában azzal egészítette ki tanácsadója megbízását, hogy állapítsa meg a két számviteli tanulmány közötti eltéréseket, és határozza meg,

hogyan az adatok vagy a módszertan módosításai közül melyik lehet, adott esetben, jogilag is elfogadható és beépíthető a korábbi értékelésébe. A tanácsadó végleges jelentését 2001. július 23-án terjesztették ismét a francia hatóságok elé. A Crédit mutuel és tanácsadója egyet nem értésüket fejezt k ki a bizottsági tanácsadó v gk vetkeztet seivel kapcsolatban.

A megtámadott határozat

- 15 2002. január 15- n a Bizottság elfogadta a megtámadott határozatot.
- 16 A közigazgatási eljárás során kapott tények és észrevételek összegzése után a Bizottság a megtámadott határozat V. pontját szenteli a Crédit mutuel javára tett kompenzációs intézkedések megítélésének. Ez a pont  t alpontot foglal magában.
- 17 A megtámadott határozat az V.1. pontját „[a] verseny torzulása és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás” témájának szenteli, és a 92. preambulumbek zd sben a következő megállapításra jut:

„A Crédit mutuelnek nyújtott potenciális támogatások – figyelemmel a működési támogatási jellegükre, az európai bankszektor gazdasági helyzetére, a bankszektor sajátos fizetőképességi megszor t saira – hatással vannak a kereskedelemre a Livret bleu hatálybalépésének kezdetétől, és a versenyt egyre nagyobb mértékben torzító hatással jártak a p nz gi szektorban. Következésképpen a potenciális támogatást 1975-és bevezetésével új támogatásnak kell tekinteni.”

- 18 Miután a megtámadott határozat V.2. pontjában a Bizottság megvizsgálta az „állami források minősítését”, a 100. preambulumbekkezdésben, amely önmagában alkotja az V.3. pontot, és a „Versenyelőnyök” címet viseli, a következőket ismerteti:

„Ha a Crédit mutuel által a közszolgáltatási megbízásért kapott, a CDC által betétgyűjtési jutalék formájában fizetett kompenzáció meghaladja ennek a közszolgáltatásnak a nettó költségeit (figyelemmel a megbízás teljesítéséhez kapcsolódó összes nyereségre és költségre), akkor a Crédit mutuel a többi bankkal szemben versenyelőnyhöz jut, mivel olyan kiegészítő forrásokat kap, amelyből a többi bank nem részesül.”

- 19 A megtámadott határozat 101. preambulumbekkezdésében, amely „[a]z állami támogatás összegének megbecslése” címet viselő V.4. pontban található, a Bizottság a következőképpen határozza meg a támogatás összegének megállapítására vonatkozó megközelítést:

„Mivel a francia hatóságok a Livret bleu rendszerhez kapcsolható általános gazdasági érdekű szolgáltatás fennállására hivatkoztak, ezért a Bizottságnak az említett szolgáltatás teljesítéséhez kapcsolódó bevételek és kiadások egyenlegének felállítására kell törekednie annak érdekében, hogy meghatározza az állam által fizetett kompenzáció igazolható szintjét.”

- 20 A különböző könyvelési szakvélemények után a Bizottság az alábbi megállapításokra jutott a Livret bleu eredménykimutatását illetően:

- a CDC keretében központosított állományok kezelése a 90-es évek során veszteséget okozott, 1998-ban viszont nyereséget hozott;

- az egyéb közérdekű felhasználások kezelése a 90-es évek során nyereséget termelt, amelynek becsült éves összege 59 millió FRF és 957 millió FRF között van;
- a szabad felhasználású állományok kezelése veszteséget okozott.

21 Ez az eredmény a megtámadott határozat 179. preambulumbekzdésében, az alábbi táblázatban került összefoglalásra (millió FRF-ban):

Év	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	Össze- sen
Központosított állomá- nyok	[...] ¹	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	- 399
[Egyéb] KF	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	2 592
Szabad felhasználású állományok	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	-1 119
Összes adózás előtti haszon	1 096	505	301	- 471	- 135	- 87	- 156	20	1 074

22 A Livret bleu rendszerhez kapcsolható általános gazdasági érdekű szolgáltatás teljesítéséhez kötődő teljes bevétel és költség mérleg felállítását illetően a Bizottság az alábbiakat állítja:

„[109] Az [egyéb] KF-ből származó jövedelmeket mindenképpen figyelembe kell venni, mivel azok szerves részét képezik az állam által a Livret bleu rendszer

1 - Eltakart bizalmas adatok.

keretében előírt kötelezettségeknek. Továbbá meg kell azt jegyezni, hogy néhány jövedelmező felhasználás kizárása abszurditáshoz vezetne: az államnak kompenzálnia kellene egyes felhasználások esetén a veszteségeket, annak ellenére, hogy a Livret bleu rendszer keretén belül elegendő hasznot lehetne elérni más felhasználásokkal, amelyeket nem vesznek figyelembe.

[110] Ez a helyzet kevésbé nyilvánvaló a szabad felhasználású állományok esetében, amelyek körülbelül 1 [milliárd FRF] veszteséget eredményeztek a vizsgált időszakban. Ez a veszteség az állami költségvetést érinti, amely ezen felhasználások hiányában kiegyensúlyozott állapotban lenne, mivel ennyivel kevesebb betétgyűjtési jutalékra lenne szükség. A Bizottság azonban úgy értékelte, hogy a szabad felhasználású állományok nettó költségét is figyelembe kell venni.”

23 A megtámadott határozat 180. preambulumbekzdésében a Bizottság végső megállapításként a következőket állítja:

„Mivel a Livret bleu használatával nyert számviteli gazdasági előnyök összege (betétgyűjtési jutalék, [egyéb] KF kezeléséből származó haszon, az alapok saját számlájának kezeléséből származó haszon, azaz a szabad felhasználású állományok) meghaladja a Crédit mutuelnél a betétgyűjtés és kezelése során felmerült költségeket, ezért állami források áthelyezéséről van szó, és ez állami támogatásnak minősül.”

24 A Bizottság ezért úgy értékeli, hogy az 1991–1998 közötti időszakra vonatkozó összes támogatás a fenti 21. pontban lévő táblázatban szereplő eredmény összegével, azaz 1 074 millió FRF összeggel egyezik meg.

25 Miután az V.5. pontban a Bizottság megvizsgálta a Crédit mutuelnek nyújtott támogatásnak a Szerződéssel való összeegyeztethetőségét, a megtámadott határozat VI. pontjában az alábbi következtetésre jutott:

„[202] A Livret bleu forgalmazási jogának a Crédit mutuel számára való megadása állami támogatásnak minősül az [EK] 87. cikk (1) bekezdése értelmében. Ez a támogatás nem részesülhet az [EK] 87. cikk (2)  s (3) bekezdésében írt egyik mentességben sem.

[203] Az [EK] 86. cikk (2) bekezdésében foglalt mentesség csak részben alkalmazható, mivel – amint az a Bizottság által lefolytatott ellenőrzés során kimutatásra került – a vizsgált időszakban adott kompenzáció nem korlátozódott kizárólag az általános gazdasági érdekű feladatból adódó, figyelembe vehető többletköltségekre. Mivel az egyetlen lehetséges olyan mentességről volt szó, ami lehetővé tette, hogy a kérdéses intézkedések mentesüljenek a versenyszabályok által előírt kötelezettségek, különösen az [EK] 87. cikk (1) bekezdésében előírt tilalom alól,  z rt a Crédit mutuelnek juttatott állami forrás hányad, amely – normális jövedelmezőségi hasznot figyelembe véve – meghaladja a Livret bleu gyűjtése és kezelése nettó költségeinek fedezetét, a közszolgáltatási megbízás költségei t lkompenz ci j nak, és  z rt a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősül.”

26 A megtámadott határozat 1. cikke ekként rendelkezik:

„1. Franciaország által a Crédit mutuel javára a Livret bleu rendszerben szabályozott megtakarítások gyűjtése és kezelése kapcsán elfogadott intézkedések a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatást jelentenek.

2. Ezek a támogatások nem részesülhetnek semmilyen mentességben az [EK] 87. cikk (2)  s (3) bekezdése alapján. Részben az [EK] 86. cikk (2) bekezdése alapján részesülhetnek mentességben, amennyiben ezek a támogatások nélkülözhetetlenek

az állam által a Crédit mutuel számára előírt általános gazdasági érdekű feladat teljesítéséhez. A Livret bleu gyűjtési és kezelési költségeit meghaladó támogatások nem tekinthetők a közös érdekekkel összeegyeztethetőeknek.”

27 A megtámadott határozat 2. cikk (1) bekezdése szerint „Franciaország köteles eljárni a Crédit mutuelnél a közös piaccal összeegyeztethetetlen, 1991. január 1-je óta neki kifizetett támogatások visszatérítése érdekében”. Ez a bekezdés tartalmaz utasításokat is arra vonatkozóan, hogy a Franciaország által visszatérítettendő támogatás összegét hogyan kell meghatározni.

28 A 2. cikk (2)–(5) bekezdése így rendelkezik:

„2. Franciaország köteles módosítani a Livret bleu állományokért a [CDC] által a Crédit mutuel javára fizetett kamatlábakat, annak érdekében, hogy a jövőben megszűnjön minden támogatás, amely meghaladja a figyelembe vehető kezelési és betétgyűjtési költségeket.

3. A francia hatóságok felszólítják a Crédit mutuel, hogy a Livret bleu könyvelését elkülönítve vezesse és tegye közzé.

4. A francia hatóságok kötelesek a bank éves jelentését és a Livret bleu hároméves számviteli jelentését a Bizottságnak benyújtani.

5. A Bizottság köteles lefolytatni minden olyan vizsgálatot, amelyet hasznosnak tart annak ellenőrzése érdekében, hogy a Crédit mutuelnek adott támogatások szigorúan arányban állnak a számára előírt általános gazdasági érdekű feladattal. Ha szükségesnek tartja, tanácsadókat bízhat meg a Livret bleu analitikus könyvelésének ellenőrzése céljából.”

Az eljárás és a felek kereseti kérelmei

- 29 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2002. március 28-án benyújtott keresetlevelével a felperes a jelen keresetet indította meg.
- 30 A 2002. szeptember 11-i végzéssel a bíróság engedélyezte, hogy a Francia Köztársaság beavatkozóként vegyen részt a perben a felperes kérelmének támogatása érdekében.
- 31 Az előadó bíró előadása alapján az Elsőfokú Bíróság (kibővített második tanács) úgy határozott, hogy megnyitja az eljárás szóbeli szakaszát, és az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 64. cikke szerinti pervezető intézkedések keretében felhívta a feleket, hogy terjesszenek elő bizonyos dokumentumokat, és írásban kérdéseket tett fel nekik. A felek válaszaikat és a dokumentumokat az előírt határidőn belül előterjesztették.
- 32 A felek szóbeli előterjesztéseit és a Bíróság szóbeli kérdéseire adott válaszaikat a 2004. június 8-i nyilvános ülésen hallgatták meg. A Bíróság felhívta őket, hogy írásban válaszoljanak további két kiegészítő kérdésre, amely felhívásnak a felek a megadott határidőn belül eleget tettek. Az eljárás szóbeli szakasza 2004. július 14-én fejeződött be.
- 33 A felperes azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:
- semmisítse meg a megtámadott határozatot;
 - másodlagos jelleggel, semmisítse meg a megtámadott határozat 2. cikkét annyiban, amennyiben az a meghatározott támogatás visszatérítését rendeli el;

– kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

34 A Francia Köztársaság, mint beavatkozó fél, azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– semmisítse meg a megtámadott határozatot;

– kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

35 A Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– utasítsa el a keresetet;

– kötelezze a felperest a költségek viselésére.

A jogkérdésről

Előzetes észrevételek

36 A megsemmisítési keresete alátámasztása érdekében a felperes hét jogalpra hivatkozott. Az EK 87. cikk (1) bekezdése megsértésére alapított első jogalappal arra hivatkozik, hogy a megtámadott határozat által hivatkozott intézkedések nem minősülnek támogatásnak. A másodlagos jelleggel felhozott második, harmadik és

negyedik jogalap annak bizonyítására irányul, hogy ha feltesszük, hogy támogatásról van szó, az akkor sem minősülne létező támogatásnak. A szintén másodlagos jelleggel hivatkozott ötödik jogalappal a felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottság megsértette az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL 1999. L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 14. cikkének rendelkezéseit, amennyiben a feltételezett támogatás visszatérítését rendelte el. A hatodik jogalappal a felperes azt kifogásolja, hogy a Bizottság megsértette eljárási jogait és a gondos ügyintézés elvét. A hetedik jogalap az EK 253. cikk megsértésére irányul.

- 37 A felek által hivatkozott jogalapok összességéből az következik, hogy a jelen keresetben feltett főkérdés a támogatásnak, vagyis a Crédit mutuel javára előnyt biztosító állami intézkedésnek a megtámadott határozat által történő meghatározása. Ezért meg kell azt vizsgálni, hogy a megtámadott határozat elég egyértelműen határozza-e meg azokat az intézkedéseket és előnyöket, amelyek a jelen ügyben a Szerződéssel összeegyeztethetetlen támogatásnak minősülnek.

A megtámadott határozatnak a támogatás meghatározására vonatkozó indokolásáról

A felek érvei

- 38 A felperesnek a támogatás meghatározására vonatkozó kifogásai egyfelől az indokolási kötelezettség megsértésére alapított hetedik jogalap harmadiktól az ötödik részében jelennek meg. Másfelől a felperes azon érveket hangoztatja, különösen az első és a negyedik jogalap keretében, amelyek annak bemutatására irányulnak, hogy a megtámadott határozat indokolása hiányos és a támogatás meghatározásának különböző szempontjai tekintetében ellentmondásos. A Bizottság szintén érveket sorakoztat fel a támogatás meghatározása vonatkozásában az első, a negyedik és a hetedik jogalapra vonatkozó érvei keretében.

39 A felek érvei a vitatott támogatás meghatározásának alapvetően három szempontját érintik, nevezetesen:

– annak az intézkedésnek az azonosítása, amely a Crédit mutuel javára előny biztosítására alkalmas;

– azon állami források azonosítása, amelyek által a szóban forgó előny biztosítása történt;

– a Livret bleu rendszert új támogatásként történő minősítés, 1975-től.

– Az előnyt biztosító intézkedés azonosításáról

40 A felperes az első jogalap első részében azt hangsúlyozza, hogy a megtámadott határozat kétértelmű és ellentmondásos azon intézkedések azonosítása vonatkozásában, amelyek – a Bizottság szerint – előnyt biztosítottak a Crédit mutuelnek.

41 A felperes először azt emeli ki, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság nem azonosított egyetlen olyan előnyt sem, amelyet állami támogatásként lehetne minősíteni, majd könnyedén számszerűsíteni.

- 42 Kiemeli, hogy az egyetlen Bizottság által azonosított elem, amely alkalmas arra, hogy „támogatáshoz vezessen” (de önmagában nem minősül támogatásnak), az a betétgyűjtési jutalék. A felperesnek az a meglátása, hogy a Bizottság hallgatólagosan úgy tekintette, hogy az előny a Livret bleu más termékeiből éppúgy származott, mivel a Bizottság „általános módszert” fogadott el, amely szerint minden jövedelem, amelyet a Crédit mutuel a Livret bleu-ből nyert és minden költség, amely ennek a terméknek a forgalmazásához köthető, figyelembevételre került annak megítélése érdekében, hogy a Crédit mutuel által a Livret bleu forgalmazásáért kapott jövedelem megfelelő-e. A felperes úgy véli, hogy a megtámadott határozat ebben a vonatkozásban nem világos.
- 43 A felperes vitatja a Bizottság érvelését, egyrészt a részleges adómentessé tétel és a Livret bleu kizárólagos forgalmazásának megítélése, másrészt a Livret bleu felhasználásainak figyelembevétele, harmadrészt a betétgyűjtési jutalék értékelése tekintetében.
- 44 Először az adómentessé tételt és a kizárólagosságot illetően, a felperes kiemeli, hogy a Bizottság – bár felhagyott minden, a Livret bleu esetleges „költségek alatti eladás hatásra” vonatkozó célzással – továbbra is arra hivatkozik, hogy az adómentessé tétel miatt, és amiatt, hogy a Livret bleu-t csak egy hitelintézet forgalmazta, az különleges előnyöket biztosított a Crédit mutuelnek. Válaszában a felperes azt emeli ki, hogy a megtámadott határozatban azonban nem került kimutatásra, hogy a megadott kizárólagosság előny lenne. Szerinte ez az indokolás hiánya, amit szükség esetén hivatalból kell vizsgálni.
- 45 Másodsor, ami a Livret bleu felhasználásokat illeti, a felperes hangsúlyozza, hogy a megtámadott határozat nyilvánvaló indokolási hiányosságban szenved a tekintetben, hogy az egyéb KF-ből származó jövedelmeket lehet-e előnynek minősíteni. Szerinte abból az egyszerű tényből, hogy ezek a műveletek a Livret bleu rendszer keretében elhelyezett összegek egyik felhasználását jelentették, nem lehet semmiképpen sem arra következtetni, hogy a Crédit mutuel kedvezőbb feltételeket kapott volna annál, mint ami a szokásos piaci műveletekből származik.

- 46 Harmadszor, a felperesnek az a meglátása, hogy a betétgyűjtési jutalékot sem lehet nem piaci feltételekkel adott gazdasági előnynek tekinteni. Véleménye szerint a Bizottság rosszul ítéli meg a betétgyűjtési jutalék természetét. A felperes továbbá hangsúlyozza, hogy a megtámadott határozat szövegezéséből nem tűnik ki világosan, hogy a Bizottság által azonosított támogatást a betétgyűjtési jutalék egésze képezi, vagy annak csak egy része, és ez utóbbi esetben annak melyik részét lehet ilyennek tekinteni.
- 47 Válaszában a felperes hozzáteszi, hogy az „általános módszer” alkalmazása a megtámadott határozatban nyilvánvaló ellentmondást takar, és logikátlan eredményre vezet. Kifejti, hogy a megtámadott határozat számos részében kizárólag a betétgyűjtési jutalékot azonosították potenciális támogatásként, míg a többi felhasználás (egyéb KF és szabad felhasználású állományok) csak a rendszer nettó költségeinek kiszámításakor kerülnek figyelembevételre. Nem zárja ki, hogy a betétgyűjtési jutalékot lehetne támogatásként minősíteni akkor, ha az a Livret bleu kezelési költségeinél nagyobbban bizonyulna, és ha az EK 87. cikk valamennyi egyéb alkalmazási feltétele teljesülne, mivel így a díjazott tevékenység nyereséges lenne, és akkor nem lenne helye a díjazásnak. A felperes szerint azonban a Bizottság azt állapította meg, hogy a támogatás összege nemcsak a betétgyűjtési jutalékkal egyezik meg, hanem a Crédit mutuelnek a Livret bleu-höz kötődő tevékenységének (pozitív) egyenlegével is. Így a Bizottság a támogatás összegébe a Crédit mutuel által elért összes nyereséget beleértette, különösen azokat, amelyek az egyéb KF-ből származtak. A felperes azt állítja, hogy e miatt az ellentmondás miatt nem érthető, miben áll a Bizottság által azonosított támogatás, és ez egymagában igazolja a megtámadott határozat megsemmisítését.
- 48 Végül, a felperes lehetetlennek minősíti a Bizottság intézkedésének eredményeit, azon összegek szempontjából, amelyeket a Crédit mutuelnek az állam számára vissza kell térítenie. Kiemeli, hogy ha a Livret bleu gazdálkodásának mérlegét vizsgáljuk 1991 és 1998 között, akkor a megtámadott határozatból következik, hogy csak az első három év eredményezett többletet a gazdálkodásban, ez 1 096 millió FRF volt 1991-ben, 505 millió FRF 1992-ben és 301 millió FRF 1993-ban. Szerinte ez a többlet teljes egészében a betétgyűjtési jutaléktól különböző, más termékeknek köszönhető, amely ugyanezekben az években 8, 62 és 113 millió frank bevételt hozott. Ráadásul 1994-től 1997-ig üzemeltetési veszteséget lehetett feljegyezni, míg a Livret bleu termékeken belül a betétgyűjtési jutalék rész tovább nőtt. A felperes kiemeli, hogy a

betétgyűjtési jutalék nem tudott az első három évben a többlethez hozzájárulni, és nem tudta megakadályozni a veszteséget sem a következő négy évben. A felperes szerint, míg az első három év pozitív eredményei ilyen körülmények között kizárhatták a betétgyűjtési jutalék fizetését ezekben az években, az viszont nem igazolható, hogy egy hosszú időszak adatainak összesítése oda vezethet, hogy a visszatérítendő összeg jelentősen meghaladja azt az összeget, amely a kezelési és betétgyűjtési jutalékból származik azokban az években, amikor nettó nyereség termelődött.

- 49 A Bizottságnak az a meglátása, hogy a megtámadott határozat szövegezése nem kétértelmű. Ezen érv alátámasztásaként a megtámadott határozat 203. preambulumbekzdésére (lásd a fenti 25. pontban) és a rendelkező rész 1. cikk (1) bekezdésére (lásd a fenti 26. pontban) hivatkozik.
- 50 A Bíróság kérdéseire adott válaszában a Bizottság azt állítja, hogy a betétgyűjtési jutalék fizetése az egyetlen olyan intézkedés, amely a megtámadott határozat szerint a Crédit mutuelnek adott állami támogatásnak minősül. Álláspontja szerint ez egyértelműen következik a 14., 28., 30., 66., 98., 167. és a 168. preambulumbekzdésekből és különösen a megtámadott határozat rendelkező része 2. cikkének (2) bekezdéséből.
- 51 A Bizottság azt állítja, hogy ezzel ellentétben a megtámadott határozat nem minősítette előnynek sem az adómentességet, sem a Livret bleu forgalmazásának kizárólagosságát. Szerinte a megtámadott határozatból világosan következik, hogy az adócsökkentés, ami az állami források használatát jelenti, közvetlenül az egyéni fogyasztóknak kedvez, nem pedig a banknak.
- 52 Ami a Livret bleu felhasználásokat illeti, a Bizottság azt állítja, hogy téves az a feltevés, amely szerint a megtámadott határozat a Livret bleu kezelésének szokásos eredményét („hasznát”) a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősíti. Véleménye szerint ez a kifogás egyrészt az általános gazdasági érdekű

feladat nettó költségeinek állami forrásokból történő túllkompenzálásából adódó versenyelőny koncepciójának, másrészt ennek a feladatnak a teljesítéséhez kötődő nettó költségek megalapozásához figyelembe vett gazdasági előnyök (amint a felmerült kiadások és költségek is figyelembevételre kerülnek) koncepciójának összekeveréséből származik. A Bizottság véleménye szerint a megtámadott határozat 100. preambulumbekzdése (amely a fenti 18. pontban került bemutatásra) egyértelműen meghatározza a versenyelőny kérdését. A tárgyaláson a Bizottság a Bíróság egyik kérdésére adott válaszában elmagyarázta, hogy a megtámadott határozat egyes részei, amelyek az előny kifejezést a Livret bleu források költségének az összefüggésében említik, abban a szakaszban helyezkednek el, amely a tevékenység mérlegének felállítására vonatkozik, és így kizárólag a fent említett második koncepciót fedik le.

- 53 Ami a válaszban előadott érveket illeti, a Bizottság hangsúlyozza, hogy a felperes teljesen különböző igényvel lépett fel, mint ami a keresetében előterjesztett kezdeti igény volt. Úgy véli, hogy a felperes félreérti a támogatásnak a megtámadott határozat 1. cikke szerinti fogalmát, és nem veszi figyelembe, hogy az analitikus könyvelés elemzése nemcsak a Crédit mutuelnek előírt általános gazdasági érdekű szolgáltatási feladat teljesítéséhez kötődő költségek mérlegének felállítását tette lehetővé, hanem ennek a feladatnak a teljesítése kapcsán felmerült források (a kereskedelmi tevékenységből származó bevétel és az állami források) összességének mérlegét is. A Bizottság megjegyzi, hogy ennek a mérlegnek az egyenlege jelenti „a Crédit mutuelnek juttatott azon állami forrásrészeket, amely – figyelemmel a szokásos jövedelmezőségi haszonkulcsra – meghaladja a Livret bleu gyűjtése és kezelése nettó költségeinek fedezését”.

- 54 Végül a Bizottság fenntartja, hogy a megtámadott határozat 178. preambulumbekzdésében és a 2. cikke (1) bekezdésében említett 1 074 millió FRF összeg valóban az 1991–1998. közötti időszakban kapott azon állami források összegét jelenti, amely ezen időszakban a Livret bleu gyűjtési és kezelési költségeit meghaladja.

– Az állami források azonosításáról

- 55 A felperes véleménye szerint a Bizottság nem indokolta meg kellőképpen a Livret bleu rendszerben megjelenő egyes elemek állami forrásként történő minősítését.
- 56 Először is, a részleges adómentességet illetően semmilyen indokolást nem adott azon tényt illetően, hogy a Livret bleu rendszer olyan személyek megadóztatásához vezet, akik egyébként nem adókötelesek. A felperes kiemeli, hogy a megtámadott határozat szerint csak a fogyasztók húznak hasznot ebből a mentességből.
- 57 Másodszor, a megtámadott határozat indokolása nem világos a tekintetben, hogy az egyéb KF-ből származó bevételeket is állami forrásoknak minősíti-e. A megtámadott határozat annak megállapítására korlátozódik, hogy ezek is a Livret bleu rendszer részét képezik, anélkül hogy ezt részletezné. A felperes véleménye szerint, ha ez a megállapítás azt jelenti, hogy állami forrásról van szó, akkor ez kétértelmű, és nem helytálló. A válaszában kihangsúlyozza, hogy ellentmondásos az, hogy míg a Bizottság tagadja, hogy az egyéb KF bevételei állami forrásnak minősüljenek, ugyanakkor a megtámadott határozatban ezek a bevételek is bele vannak foglalva abba az összegbe, amelyet a Crédit mutuelnek az állam számára vissza kell térítenie. Szerinte az nem képzelhető el, hogy egy összeg a nélkül legyen visszatérítési kérelem tárgya, hogy azt állami támogatásnak ne minősítsék, és így azt az állami források közé sorolják.
- 58 Harmadszor, a felperesnek és a beavatkozó félnek az a véleménye, hogy a Bizottság nem indokolta meg kellőképpen azt az állítását, miszerint a betétgyűjtési jutalék állami forrás.
- 59 A Bizottság kiemeli, hogy az EK 253. cikkének rendelkezései csak valamely jogi aktusban elfoglalt álláspont indokolását írják elő. Véleménye szerint a megtámadott határozat 203. preambulumbeközlésében szereplő végkövetkeztetés egyértelműen

kifejezi, hogy mivel az állam pénzügyi beavatkozása a Crédit mutuelnek előírt általános gazdasági érdekű szolgáltatási feladat által okozott nettó költségek túlkompenzálását jelenti, ez a túlkompenzáció a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősül.

60 Állítása szerint az adómentességet nem minősítette a megtámadott határozat állami forrásnak vagy a Crédit mutuel nyeresége támogatásának.

61 A Bizottság azt az állítást is vitatja, miszerint a megtámadott határozat az egyéb KF bevételeket állami forrásként kezelné. Emlékeztet arra, hogy a felperes és a beavatkozó fél érvelése e tekintetben egyrészt a Crédit mutuelre bízott általános gazdasági érdekű feladat költségeinek állam által történő túlkompenzálásából adódó versenyelőnynek és másrészt ezen megbízás nettó költségei megalapozásához figyelembe vett gazdasági előnyök összekeveréséből származik.

62 A viszonzásban a Bizottság kiemeli, hogy a megtámadott határozat csak az 1991-től fizetett betétgyűjtési jutalékot tekinti állami forrásnak. A tárgyaláson a Bizottság azt is hozzátette a Bíróság egyik kérdésére adott válaszában, hogy ez egyértelműen következik a megtámadott határozat 14. preambulumbekzdéséből és a 2. cikk (2) bekezdéséből. Véleménye szerint a megtámadott határozatnak ezen jutalék állami támogatásként történő minősítésére vonatkozó indokolása elegendő.

– A Livret bleu rendszer 1975-ös bevezetését követő új támogatásként való minősítéséről

63 A felperes hangsúlyozza, hogy a megtámadott határozat a 92. preambulumbekzdésben azt állítja, hogy a Livret bleu rendszert 1975-től új támogatásnak kell minősíteni, azonban ezt semmivel nem indokolja. A kereskedelemre és a versenyre

vonatkozó hatás megítélésére vonatkozó fejtegetések nem adják meg azokat az okokat, amiért ez a rendszer 1975-től támogatási jelleget öltene. Továbbá ez a minősítés ellentétes lenne a határozat azon állításaival, miszerint lehetetlen az 1991 előtti időszakra megítélni, hogy volt-e tényleges támogatás. A tárgyaláson a felperes kihangsúlyozta, hogy nyilvánvaló ellentmondás húzódik a között az állítás között, hogy a támogatás 1975-re megy vissza és a között, hogy a Livret bleu finanszírozása támogatási rendszer vagy új támogatás 1991 óta. Szerinte a Bizottság két hivatkozott támogatást, az 1975-öst és az 1991-est összekeveri, és ez a keveredés fellelhető abban a módszerben is, amelyet a hivatkozott támogatás kiszámítására használt. A felperes véleménye szerint ezen összekeverés miatt a megtámadott határozat nehezen érthető.

64 Ebben a vonatkozásban a felperes kihangsúlyozza, hogy a Bizottság nem minősíthette a Livret bleu rendszert új támogatásnak, anélkül hogy előzetesen ne bizonyította volna támogatás létezését. A megtámadott határozat azonban nem tartalmazott semmilyen arra vonatkozó bizonyítékot, hogy a Livret bleu megalkotásakor létezett volna támogatás.

65 A Bizottság véleménye szerint a megtámadott határozat elegendő indokolást tartalmaz a Livret bleu-nek 1975-től kezdődően támogatásként történő minősítésére vonatkozóan. Megjegyzi, hogy a bírált elemzés a megtámadott határozatnak „A versenyhelyzet torzulása és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás” című V.1. pontjában került kifejtésre. A Bíróság egyik kérdésére adott válaszában a tárgyaláson kifejti, hogy a határozat ezen szakaszában szereplő elemzést még az előtt lefolytatta, hogy az állami támogatás fogalma más jellemző alkotóelemeiről nyilatkozott volna, és különösen még az előtt, hogy az állami források kérdésében állást foglalt volna. A Livret bleu-nek a kereskedelemre és a versenyre 1975-től gyakorolt hatásainak elemzése a Bizottság szerint azzal a ténnyel magyarázható, hogy a Bizottság köteles volt a panaszosok érveiről nyilatkozni, amelyek erre a hatásra, különösen a Livret bleu „költségek alatti eladás hatásából” eredő támogatás elemre hivatkoztak, feltéve hogy az tartalmaz támogatás elemet, amely a Livret bleu 1975-ös bevezetése óta létezett. Továbbá, hivatkozik az Elsőfokú Bíróság T-298/97., T-312/97., T-313/97., T-315/97., T-600/97.–T-607/97., T-1/98., T-3/98.–T-6/98. és a T-23/98. sz., Alzetta és társai kontra Bizottság ügyben 2000. június 15-én hozott ítéletének (EBHT 2000., II-2319. o.) 142–148. pontjára, amely szerint valamely támogatás létesítésével egy időben meg kell vizsgálni, hogy az érintett piac nyitott-e a versenyre. Kiemeli, hogy a megtámadott határozat 92. preambulumbekézése, amely

ennek a szakasznak a végkövetkeztetését tartalmazza, „potenciális támogatásról” beszél, ami azt igazolja, hogy az intézkedést ebben a fázisban még nem minősítette véglegesen. Szerinte az a tény, hogy a „potenciális” jelző a későbbiekben eltűnt a megtámadott határozat szövegezéséből, az a tömör szerkesztésre való törekvéssel, és az anyagi esetlegesség okaival magyarázható.

- 66 A Bizottság fenntartja, hogy a megtámadott határozat azt állítja, hogy ebben a dokumentumban a lényeges tény a Crédit mutuel által a Livret Bleu-n keresztül gyűjtött, rendelkezésére álló alapok használatából ered. Szerinte ezen a címen következett be a verseny torzulása.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

- 67 Bevezetésképpen azt kell megjegyezni, hogy az EK 253. cikkben előírt indokolási kötelezettség olyan lényeges alakítás, amelyet meg kell különböztetni az indokolás megalapozottságának kérdésétől, amely a vitatott aktus érdemi jogszerűségét veti fel (a Bíróság C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval et Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1719. o.] 67. pontja és a C-17/99. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2001. március 22-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-2481. o.] 35. pontja).
- 68 Az EK 253. cikk által megkívánt indokolásnak a szóban forgó aktus természetéhez kell igazodnia, és világos és egyértelmű módon ki kell tűnnie belőle az aktust kibocsátó intézmény gondolatmenetének, úgy, hogy az érdekeltek megismerhessék a meghozott intézkedést alátámasztó indokokat, illetve hogy a hatáskörrel rendelkező bíróság gyakorolhassa felülvizsgálatát. Az indokolási követelményét az adott ügy körülményeihez, különösen a jogi aktus tartalmához, a hivatkozott indokok természetéhez, és ahhoz az érdekhez mérten kell megítélni, amelyet a címzettek vagy más, a jogi aktus által közvetlenül és személyükben érintett személyek a magyarázatból kaphatnak. Az nem követelmény, hogy az indokolás minden releváns ténybeli és jogi elemet részletezzen, mivel azt a kérdést, hogy valamely jogi aktus

indokolása kielégíti-e az EK 253. cikk elvárásait nemcsak a megszövegezésből, hanem a szövegösszefüggésből és az érintett tárgyat meghatározó jogszabályok összessége alapján kell megállapítani (a Bíróság 296/82. és 318/82. sz., Hollandia és Leeuwarder Papierwarenfabriek kontra Bizottság ügyben 1985. március 13-án hozott ítéletének [EBHT 1985., 809. o.] 19. pontja, a C-350/88. sz., Delacre és társai kontra Bizottság ügyben 1990. február 14-én hozott ítéletének [EBHT 1990., I-395. o.] 15. és 16. pontja, a C-56/93. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1996. február 29-én hozott ítéletének [EBHT 1996., I-723. o.] 86. pontja, a fenti 67. pontban hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítélet 63. pontja és a fenti 67. pontban hivatkozott Franciaország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 35. és 36. pontja).

- 69 Azt a kérdést illetően, hogy a megtámadott határozatot kellően megindokolták-e a Szerződéssel összeegyeztethetetlennek tekintett támogatás azonosítása tekintetében, azt kell tehát ellenőrizni, hogy ez a határozat lehetővé teszi-e, hogy az érdekeltek megismerjék azt vagy azokat az állami intézkedéseket, amelyeket a Bizottság támogatásnak ítélt, és hogy az Elsőfokú Bíróság gyakorolhassa ezen intézkedések értékelésére vonatkozó felülvizsgálatát. Ellenben nem szükségeszerű tudni az indokolás vizsgálata körében, hogy az intézkedések támogatásnak történő minősítése igazolható-e.

– A megtámadott határozat rendelkező része és a „Végkövetkeztetés”

- 70 Először azt kell kiemelni, hogy a megtámadott határozat 1. cikk (1) bekezdése, miszerint „a [Francia Köztársaság] által a Crédit mutuel javára a Livret bleu rendszerben szabályozott megtakarítások gyűjtése és kezelése kapcsán elfogadott intézkedések a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatást jelentenek”, nem határozza meg kifejezetten, hogy melyek azok a Livret bleu rendszerre vonatkozó állami intézkedések, amelyek ezen határozat szerint a Crédit mutuelnek juttatott támogatások.
- 71 A Bizottság álláspontja, miszerint a megtámadott határozat rendelkező részének 2. cikk (2) bekezdése világosan kifejezi, hogy csak a betétgyűjtési jutalék tekinthető ilyen támogatásnak, nem elfogadható.

- 72 Kétségtelen, hogy ez a rendelkezés, amely a Francia Köztársaságot kötelezi, hogy a CDC által a Livret bleu állományokért fizetett kamatlábat módosítsa, annak érdekében, hogy a jövőben megszűnjön minden támogatás, amely meghaladja a gyűjtési és kezelési költséget, kizárólag a betétgyűjtési jutaléokra vonatkozik. Nem határozza meg azonban a támogatást, csak azokat az intézkedéseket, amelyeket a Francia Köztársaság köteles meghozni a jövőben annak érdekében, hogy elkerülje, hogy támogatást fizessen a betétgyűjtési jutalék formájában. Az elfogadott, hogy a Livret bleu állományoknak a CDC keretében történő központosítása 1999-re fejeződött be, és hogy ettől az időponttól kezdve a betétgyűjtési jutalék volt az egyetlen bevétel, amelyet a Crédit mutuel a Livret bleu kezeléséből kapott. Ezért a rendelkező rész ezen pontja nem teszi lehetővé semmilyen következtetés levonását a megtámadott határozat 1. cikk (1) bekezdése szerinti, a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatás meghatározását illetően azon évekre vonatkozóan, amelyek megelőzik a teljes központosítást.
- 73 Ebből az következik, hogy a megtámadott határozat rendelkező részében a támogatás fogalmának meghatározása nem elegendő ahhoz, hogy az érdekelték és az Elsőfokú Bíróság megismerhessék, hogy a jelen ügyben mely vagy melyek azok az intézkedések, amely vagy amelyek támogatást képeznek.
- 74 A megalapozott ítélezési gyakorlat szerint valamely jogi aktus rendelkező része elválaszthatatlan az indokolásától, és szükség esetén azoknak az indokoknak a figyelembevételével kell értelmezni, amelyek az elfogadásához vezettek (a Bíróság C-355/95. P. sz., TWD kontra Bizottság ügyben 1997. május 15-én hozott ítéletének [EBHT 1997., I-2549. o.] 21. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-213/95. és T-18/96. sz., SCK és FNK kontra Bizottság ügyben 1997. október 22-én hozott ítéletének [EBHT 1997., II-1739. o.] 104. pontja; a T-136/94. sz., Eurofer kontra Bizottság ügyben 1999. március 11-én hozott ítéletének [EBHT 1999., II-263. o.] 171. pontja és a fenti 65. pontban hivatkozott Alzetta és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 163. pontja).
- 75 Ebben a vonatkozásban a megtámadott határozat VI., „Végkövetkeztetés” című pontjában a Bizottság azt állítja a 202. preambulumbekkezdésben, hogy: „[a] Livret bleu forgalmazási jogának a Crédit mutuel számára való megadása állami támogatásnak minősül az [EK] 87. cikk (1) bekezdése értelmében”. A Bizottság által hivatkozott 203. preambulumbekkezdés (lásd a fenti 25. pontban) az „adott kompenzációkra” és a „kérdéses intézkedésekre” vonatkozik, mielőtt megállapítja, hogy „a Crédit mutuelnek juttatott állami forrás hányad, amely »normális jövedelmezőségi hasznot figyelembe véve« meghaladja a Livret bleu [kezelése és gyűjtése költségeit], [...] állami támogatásnak minősül”.

76 Mivel az indokolás 202. preambulumbekzdése nem ad pontosítást a rendelkező részhez képest, és a 203. preambulumbekzdés nem határozza meg egyértelműen a vitatott intézkedéseket, meg kell vizsgálni, hogy a megtámadott határozatnak azon feltételekre vonatkozó elemzése, amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy egy állami beavatkozást támogatásnak lehessen minősíteni, lehetővé teszi-e, hogy pontosan azonosítani lehessen azokat az intézkedéseket, amelyeket a Crédit mutuelnek adott támogatásnak kell tekinteni.

– Az állami támogatás fogalmának elemzése

77 Az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében négy feltételnek kell teljesülnie ebben a vonatkozásban. Először állami vagy állami forrásból történő beavatkozásról kell, hogy szó legyen. Másodszor e beavatkozásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy a tagállamok közötti kereskedelmet érintse. Harmadszor kedvezményezettje részére előnyt kell juttatnia. Negyedszer torzítania kell a versenyt, vagy azzal fenyegetnie kell (a Bíróság C-280/00. sz., Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletének [EBHT 2003., I-7747. o.] 75. pontja).

78 A Bizottság ezeket a feltételeket a megtámadott határozat V.1.–V.4. pontjában (76–181. preambulumbekzdésben) vizsgálta. Azonban nem követte elemzésében a feltételek fentebb hivatkozott sorrendjét. Ugyanis, először az V.1. pontban, „a versenyhelyzet torzulása és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatást” tanulmányozta, mielőtt az V.2. pontban „az állami források minősítését” megvizsgálta volna. Ezt az V.3. ponttal folytatta, amelynek címe „Versenyelőnyök”, és végül az V.4. pontot szentelte „[a]z állami támogatás összegének megbecslése” témájának. Amint azt később, az egyes pontok tartalmának elemzése során látni fogjuk, ez a gondolatmenet számos, a megtámadott határozat által felvetett értelmezési probléma forrása. Ezért kell megvizsgálni – abban a sorrendben, amelyet a Bizottság követett –, hogy az a fejtegetés, amelyet ez a négy pont tartalmaz, alkalmas-e a vitatott támogatás kiindulását képező intézkedések azonosítására.

– A versenyhelyzet torzulásának és a kereskedelemre gyakorolt hatásának az elemzése

- 79 A Bizottság a megtámadott határozat 76–92. preambulumbekkezdésében a fenti 77. pontban említett feltételek közül a második és a negyedik feltétel elemzését kezdi el. Elemzését három részre osztja, amelyből az első „a támogatás hatása a kereskedelemre 1975-től” részletes tanulmánya, a második a „bankszektor liberalizációjának teljesítése az Európai Unióban a 70-es évek végétől és a verseny megerősítése” témában készült előadás, és a harmadik emlékeztető „a Crédit mutuel helyzetéről a francia bankpiacon”.
- 80 Először az 1975-től a kereskedelemre gyakorolt hatások elemzését illetően (a megtámadott határozat 76–84. preambulumbekkezdése) meg kell azt állapítani, hogy a megtámadott határozat ezen része azt a benyomást kelti, hogy a Bizottság vélekedése szerint az 1975-ben hozott intézkedések támogatást jelentettek a Crédit mutuelnek, azonban azt nem részletezte, hogy melyik intézkedéseket vette figyelembe ebben a vonatkozásban. Az a tény, hogy a Bizottság kiemelte az Elsőfokú Bíróság előtt folyó eljárásban, hogy az 1991-ben létrehozott betétgyűjtési jutalék jelenti a támogatást, csak tovább növeli a zavart ebben a kérdésben.
- 81 Az erre a megközelítésre vonatkozó magyarázatok, amelyeket a Bizottság a tárgyaláson a Bíróság kérdéseire adott válaszában adott elő, nem szüntetik meg azt a benyomást, miszerint a Bizottság azon az állásponton lehetett, hogy a vitatott támogatás, legalább részben, az 1975-ben elfogadott intézkedések eredménye.
- 82 Először is, az az állítás, miszerint a kereskedelemre gyakorolt hatások vizsgálata megelőzi az állami források vizsgálatát, problémát vet fel a Bizottság által az adott esetben követett módszert illetően. Kétségtelen, hogy a tagállamok közötti kereskedelmet befolyásoló intézkedés kritériuma a választóvonal a támogatások ellenőrzésének Bizottság általi végrehajtása és a tagállamoknak fenntartott önálló akciók területe között, és a Bizottságnak nincs hatásköre, hogy az állami intézkedéssel szemben beavatkozzon, ha az említett feltétel nem teljesül. Ezért célszerű az – különösen olyan különböző állami intézkedésekből álló, összetett rendszerre vonatkozó vizsgálati eljárás keretében, mint amilyen a Livret bleu is –,

hogy a Bizottság előzetesen ellenőrizze, az eljárás megkezdésének időpontjában és az egyedi intézkedések elemzésének megkezdése előtt, hogy a rendszer a maga egészében alkalmas-e arra, hogy a kereskedelmet befolyásolja. Ugyanakkor, a Bizottság végleges határozatában ezt az előzetes értékelést végleges értékeléssel kell helyettesíteni, amely a véglegesen támogatásnak minősített intézkedéseknek a tagállamok közötti kereskedelemre vonatkozó potenciális hatásaira vonatkozik. Még inkább igaz ez akkor, ha a végső határozat csak a vizsgálati eljárásba bevont intézkedések egy részét minősíti támogatásnak, ami a Bizottság szerint a jelen ügyre pontosan igaz. A Bizottság által előadott érvek tehát nem szüntették meg a fennálló kétértelműséget, mivel a Livret bleu rendszernek 1975-ben a kereskedelemre gyakorolt hatásaira vonatkozó vizsgálat a megtámadott határozatban úgy szerepel, mint a támogatásnak minősített, 1975-ben elfogadott intézkedések.

83 Továbbá, az a kötelezettség, hogy a panaszosoknak válaszolni kell, nem kényszerítheti a Bizottságot az általa megtett lépésre. Ha igaz is az, hogy a Bizottságnak előterjesztett panaszok az 1975-ben elfogadott intézkedésekre vonatkoztak, és ezért ezeket kötelees volt megvizsgálni, arra azonban semmi nem kötelezte, hogy azt állapítsa meg, hogy az említett intézkedések hatással lehettek a kereskedelemre, ha úgy vélte, hogy azokat más okok miatt nem lehet támogatásnak minősíteni.

84 Végül, az Alzetta és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletből (a fent említett 65. pont) levont következtetéseket illetően a Bizottság okkal állítja, hogy annak érdekében, hogy valamely támogatási rendszer keretében megadott támogatásokról el lehessen dönten, hogy azok már létezők vagy újak, a Bizottság kötelees ellenőrizni, hogy a rendszer bevezetése idején az érintett piac a verseny számára nyitva állt-e vagy sem. Ez az állítás igazolja azt a hatást, hogy – a megtámadott határozat szerint – a vizsgált támogatási rendszer 1975-ben került bevezetésre.

85 Másrészt, a megtámadott határozat 85–89. preambulumbekzdésében a bankszektor liberalizációjának következményeire vonatkozó vizsgálat annak megállapításához vezetett, hogy „valamely hitelintézetnek nyújtott támogatásoknak a kereskedelemre

gyakorolt hatása rendkívül súlyossá vált” 1990-től. Bár a megtámadott határozat 85–89. preambulumbekzdése a betétgyűjtési jutalékokat nem említi, ezt úgy is lehet érteni, mint ami annak bemutatására szolgál, hogy ennek az intézkedésnek jelentős hatása lehetett a kereskedelemre. Ez az elemzés nem teszi világosabbá azt a kérdést, hogy a betétgyűjtési jutalékokon kívül más intézkedéseket is figyelembe vettek-e a vitatott támogatás forrásaként.

- 86 Harmadrészt, a megtámadott határozat 90. és 91. preambulumbekzdésében szereplő, a Crédit mutuelnek a francia bankpiacon betöltött helyzetére vonatkozó fejtegetések egyfelől azt célozzák, hogy megcáfolják azt az érvet, amely szerint a Crédit mutuel helyi pénztárainak korlátozott területi hatásköre kizárja, hogy a támogatásnak bármilyen hatása legyen a kereskedelemre, és másfelől tartalmaznak néhány rövid megállapítást a versenytorzításra vonatkozóan, amellyel kapcsolatban a Bizottság a következőket állítja:

„A Crédit mutuel jövedelmező vállalkozás [...] Az általános gazdasági érdekű feladat nettó gyűjtési és kezelési költségeinek esetleges túlkompensációja lehetővé teszi számára, hogy növelje a bevételeit, és többlet saját tőkét gyűjtsön. A fizetőképességi megszorítás [...] azonban, amely az európai bankjogszabályokból következik, olyan kötelezettséget vezet be, amely korlátozza a hitelintézetek növekedési kapacitását. Minden a működéshez adott támogatás jelentősen hozzájárul ezen megszorítások áthágásához, mivel a saját alapokat erősíti. Ezen fizetőképességi megszorítások rendszeréből következik, hogy a versenytorzító hatás megállapítása könnyebb olyan esetben, ha a hitelintézet támogatást kap. Ha a támogatások közvetlen vagy közvetett hatása a saját alapok növekedése, akkor a versenytorzítás a bank megnövekedett tevékenységében nyilvánulhat meg.”

- 87 A megtámadott határozat 90. és 91. preambulumbekzdése tehát nem mondja ki egyértelműen, hogy jelen esetben a versenytorzítás fennállása megállapítható, hanem arra szorítkozik, hogy néhány megállapítást tegyen a mérlegelési kritériumokat illetően, amelyeket a Bizottság alkalmazni kíván. Ez a részlet nem teszi lehetővé annak meghatározását, hogy a megtámadott határozat szerint a betétgyűjtési jutalékokon kívül más intézkedések is hozzájárultak-e gyűjtési és kezelési költségek túlkompensációjához, a saját tőke növekedéséhez és ennél fogva a versenytorzítás-hoz.

- 88 Végül, ezen fejtegetések befejezése a megtámadott határozat 92. preambulumbekézdésében (lásd a fenti 17. pontban) különösen pontatlan fogalmakat használ a támogatás meghatározására akkor, amikor „a Crédit mutuelnek nyújtott potenciális támogatásokra” utalva, amelyeknek „működési támogatási jellegük” van, megállapítja, hogy „a potenciális támogatást 1975-ös bevezetésével új támogatásnak kell tekinteni”. A betétgyűjtési jutalékot egyáltalán nem említi ebben a befejező részben.
- 89 Míg a megtámadott határozat 92. preambulumbekézdése „potenciálisnak” minősíti a támogatásokat, amelyeknek a hatásai mérlegelés tárgyát képezik, meg kell azt állapítani, hogy ez a minősítés eltűnik, amikor a megtámadott határozat 130. preambulumbekézdésében „a Livret bleu rendszerből származó támogatás jellegének jogi elemzése” a kérdés. Mindamelllett a Bizottság fenntartja, hogy „1975 végétől fennálló új támogatásról van szó”. A Bizottság ezután megállapítja, hogy természetesen a támogatás összege nem vehető figyelembe az 1991-et megelőző időszakra. Ez azonban nem jelenti azt a megtámadott határozat szerint, hogy 1991 előtt ne lett volna semmilyen támogatás. A használt kifejezések inkább arra utalnak, hogy a Bizottság úgy vélhette, hogy már 1991 előtt voltak olyan intézkedések, amelyek támogatásnak minősülhettek, azonban a Bizottság lemondott arról, hogy ezeknek az összegét kiszámítsa.
- 90 Azzal, hogy a Bizottság a tárgyaláson a „potenciális” jelzőnek a megtámadott határozat 130. preambulumbekézdéséből való eltűnését a tömör szerkesztéssel és a „puszta anyagi esetlegességgel” magyarázza, csak elismerte, hogy a megtámadott határozat hiányosságokat mutat, azonban nem sikerült a határozat tartalmából következő bizonytalanságokat megszüntetnie.
- 91 Ebből az következik, hogy a megtámadott határozatban a versenyhelyzet torzulásának és a kereskedelemre gyakorolt hatásnak az elemzése nem teszi lehetővé annak egyértelmű meghatározását, hogy melyek azok a Livret bleu rendszerre vonatkozó intézkedések, amelyeket a megtámadott határozat a kereskedelemre hatást gyakorló és a versenyhelyzetet torzító jellegűnek minősít.

– Az állami források elemzése

- 92 A Bizottság másodikként a megtámadott határozat 93–99. preambulumbekkezdésében azokat az állami forrásokat vizsgálta, amelyek keretében szerinte a szóban forgó támogatások megadásra kerültek. Meg kell azt állapítani, hogy a megtámadott határozatban ebben a vonatkozásban adott érvelés nem világos és nem is kimerítő.
- 93 A megtámadott határozat 94. preambulumbekkezdésében a Bizottság a következő eljárást írja le:

„Ellenőrizni kell [...] melyek azok az állami támogatások, amelyeket a Crédit mutuel kaphatott: 1) a betéteseknek nyújtott adókedvezmény; 2) a betétgyűjtési jutalék [...]; 3) az [egyéb KF-ből] származó bevétel; 4) a Livret bleu rendszerből származó esetleges közvetett előnyök és költségek.”

- 94 Először az adómentességet illetően, a megtámadott határozat állítása szerint a rendszer állami források felhasználását, továbbá olyan rendszer elfogadását foglalja magában, amely a betétesek számára a normál esethez képest kedvezőbb, és ez költséget jelent az állam számára. A megtámadott határozat 96. preambulumbekkezdésében így folytatja:

„Úgy tűnik, hogy ez a támogatás közvetlenül a magánszemély fogyasztókat részesíti előnyben és nem a bankot, ezért nem lehet azt megállapítani, hogy a Crédit mutuel a közvetlen kedvezményezettje az adótámogatásnak. Ugyanakkor, ez a szociális jellegű adótámogatás olyan termékhez kötött, amelyet csak egyetlen szereplő, a Crédit mutuel forgalmaz. A támogatás így nem elégíti ki az [EK] 87. cikk (2) bekezdésének a) alpontja szerinti összeegyeztethetőség feltételét, amely előírja, hogy a támogatást »a termék származásán alapuló hátrányos megkülönböztetés nélkül« kell nyújtani.”

- 95 Ez az elemzés nem teszi lehetővé annak egyértelmű megállapítását, hogy a Bizottság úgy gondolja-e, hogy az adómentesség állami források áttételét jelenti a Crédit mutuel javára. A megtámadott határozat ilyen irányú értelmezését nem lehet teljesen kizárni, mivel annak megállapításához, hogy állami forrás formájában támogatás fennállásáról van-e szó valamely vállalkozás javára, nem kell, hogy ez utóbbi legyen annak a közvetlen kedvezményezettje. Ugyanis az EK 87. cikk (2) bekezdése a) alpontjából következik, hogy a magánszemély fogyasztóknak nyújtott szociális jellegű támogatások alkalmasak arra, hogy az EK 87. cikk (1) bekezdése alkalmazási körébe tartozzanak. Továbbá, az a tény, hogy valamely tagállam adóbevételekről mond le, állami források közvetett átadását jelentheti, amelyet azon a gazdasági szereplőknek nyújtott támogatásnak lehet minősíteni, akik az adókedvezményben közvetlenül részesítettekől különbözőek (a Bíróság C-156/98. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 19-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-6857. o.] 24–28. pontja).
- 96 A megtámadott határozat ennélfogva kétértelmű az adókedvezmény minősítését illetően az állami források kritériumának szempontjából.
- 97 Másodszor a Bizottság megvizsgálta a „Crédit mutuelre bízott közérdekű feladatot” és a megtámadott határozat 98. preambulumbekkezdésében kifejti:

„A Crédit mutuel a Livret bleu forgalmazásával bízták meg, amihez szigorú kiváltságok és előírások kapcsolódnak. A kiváltságok közé tartozik a Livret bleu kizárólagos forgalmazásának joga és a betétgyűjtési jutalék fizetése [...]. A kötelezettségek a Livret bleu segítségével gyűjtött bevételek felhasználására vonatkoznak. Ezek a kötelezettségek idővel változtak [...]. Jelenleg a teljes állomány a CDC keretében került központosításra. Ez utóbbi a Crédit mutuelnek – kizárólag a központosított állományok címén – a betéteseknek átadott díjazást fizet, amelynek összege a hatóságok által megállapított bruttó kamatlábhoz igazodik, valamint közvetítői jutalékot fizet, amely 1,3%-kal egyenlő. Meg kell azt jegyezni, hogy mivel a CDC állami vállalkozás, amely állami forrásokból részesül a közérdekű feladatai ellátása érdekében, ezért a betétgyűjtési jutalékot állami forrásnak kell tekinteni.

Mivel a kamatot a betéteseknek fizetik ki, ezért csak ebből a jutalékból részesül a Crédit mutuel. Ez a jutalék szerves részét képezi a Crédit mutuelre bízott és az államot terhelő közszolgálati feladatnak.”

- 98 A betétgyűjtési jutalékot tehát egyértelműen állami forrásként minősítették.
- 99 Harmadszor, az egyéb KF-ből származó bevételeket illetően a Bizottság a megtámadott határozat 99. preambulumbekzdésében kijelenti:

„A megszerzett információk alapján ezeknek az állományoknak a kötelező jellege összefüggésben azzal a ténnyel, hogy a kamatlábat az állam szabályozza, és nem szabadon a piac határozza meg, azt jelenti, hogy megállapítható az, hogy az egyéb KF szerves részét képezik a Livret bleu rendszernek. Lentebb az is bemutatásra kerül, hogy ezek a szabályozott feltételek lehetővé tették a Crédit mutuelnek, hogy jelentős jövedelmet érjen el ezeken az állományokon. A KF-ek meghatározását az 1991. szeptember 27-i rendelet módosította: az érintett felhasználások ettől kezdve kizárólag a szociális jellegű lakás-finanszírozási kölcsön és a CDC számlára utalás [...]. Azonban ezek az új felhasználások a 90-es évek során csak nagyon lassan váltották fel a régiakat: ezek az új felhasználások 1991-től csak az új betéteket érintették azonnal és teljeskörűen.”

- 100 A fent hivatkozottakból az következik, hogy a Bizottság az egyéb KF-ből származó bevételeket nem minősíti kifejezetten állami forrásnak. Ez a minősítés azonban nem tűnik egyértelműen kizártnak. Ugyanis, a jelen összefüggésben nem világos annak a megállapításnak a jelentése, hogy „az egyéb KF szerves részét képezik a Livret bleu rendszernek”, figyelemmel arra a tényre, hogy hasonló megállapítást tett a Bizottság a megtámadott határozat 98. preambulumbekzdésében, annak igazolásaként, hogy a betétgyűjtési jutalék az államot terheli (lásd a fenti 98. pontot).

- 101 Ennélfogva a megtámadott határozatban szintén nem egyértelmű annak a vizsgálatnak az eredménye, amely arra a kérdésre vonatkozott, hogy a Crédit mutuel által az egyéb KF kezeléséből származó bevételek állami források átadásának minősülnek-e.
- 102 Negyedszer, ami a megtámadott határozat 94. preambulumbekzdésében említett, a Livret bleu rendszerből származó esetleges közvetett előnyöket és költségeket illeti, meg kell azt állapítani, hogy az nem kerül kifejtésre a határozatnak ebben a részében. Ellenben a Livret bleu rendszer közvetett előnyeit és költségeit illető fejtegetés egyfelől az állami támogatás összegének megállapításának szentelt részben, nevezetesen a 119–127. preambulumbekzdésben helyezkedik el, ahol a Bizottság a Livret bleu esetleges „költségek alatti eladás hatását” vizsgálja, és másfelől a támogatásoknak a Szerződéssel való összeegyeztethetőségét vizsgáló részben, különösen a 190–194. preambulumbekzdésben, azzal a kérdéssel összefüggésben, hogy a Crédit mutuel köteles volt-e a vidéki térségekben fenntartani üzlethelyiségeit. Azonban az állami források feltételei szempontjából az esetleges közvetett előnyökre vonatkozóan semmilyen észrevétel nem történt.
- 103 Összefoglalásként azt kell megállapítani, hogy míg a megtámadott határozatnak az állami forrásokra vonatkozó elemzése világos a betétgyűjtési jutalékokat illetően, azonban az adókedvezmény és az egyéb KF-ből származó bevételek minősítését illetően kétértelmű, és hiányos a Bizottság által vizsgált, egyéb előnyöket illetően.

– A versenyelőny elemzése

- 104 A megtámadott határozat V.3. pontja, amely a „Versenyelőny” címet viseli, csak a 100. preambulumbekzdést foglalja magában, amelyet a fenti 18. pont idéz.

- 105 A megtámadott határozat ezen pontja azon kritérium megállapítására korlátozódik, amelyet a Bizottság alkalmazni kíván annak meghatározása érdekében, hogy a versenyelőny megállapítható-e a jelen esetben, és így az EK 87. cikk (1) bekezdésében és a fenti 77. pontban idézett harmadik és negyedik feltétel teljesül-e. Ki kell azt emelni, hogy ez a kritérium a megtámadott határozat 100. preambulumbekzdésében egyedül a betétgyűjtési jutalékhoz képest került meghatározásra, és nem említi a Livret bleu rendszer részét képező egyetlen egyéb intézkedést sem.
- 106 Ennek a két feltételnek az elemzése, amely egyfelől a kedvezményezett számára nyújtott előnyt illeti, másfelől azt a kérdést, hogy a vizsgált intézkedés torzítja-e a versenyt, vagy a verseny torzításával fenyeget-e, a megtámadott határozatnak „az állami támogatás összegének megbecslése” címet viselő V.4. pontjában is szerepel, amely a 101–181. preambulumbekzdéseket tartalmazza. Ezek a fejtegetések szintén nem világosak a tekintetben, hogy a betétgyűjtési jutalék fizetése az egyetlen figyelembe vett intézkedés, amelyet a Bizottság úgy tekint, mint amely a Crdit mutuel számára versenyelőnyt biztosított, vagy más, a Livret bleu rendszer keretében elfogadott intézkedések szintén szerepet játszottak.
- 107 A Bizottság először meghatározza „a Livret bleu állományokhoz kötődő bevételek és kiadások együttesének figyelembevételére vonatkozó eljárást” és ebben a vonatkozásban a megtámadott határozat 103. preambulumbekzdésében kifejti:

„A Crdit mutuel Livret bleu rendszerére vonatkozó pénzügyi mechanizmust ennek a megtakarítási rendszernek az összes megtakarítása szempontjából kell megítélni, azaz a rendszerből adódó összes költséget és bevételt figyelembe kell venni, különös tekintettel azokra a bevételekre, amelyek közvetlenül az ilyen adómentessé tett megtakarítási termék forgalmazása során gyűjtött állományok felhasználásából erednek.”

- 108 Ez a megfogalmazás azt a benyomást kelti, hogy a Livret bleu adómentessé tétele figyelembevételre került annak megállapításakor, hogy ez a mechanizmus előnyt jelentett-e a Crdit mutuel számára.

- 109 Az a benyomás, hogy az adómentessé tétel figyelembevételre került, a 108. preambulumbekezdésben került megerősítésre, miszerint „[a] Livret bleu betétek lehetővé tették a Crédit mutuel számára, hogy kedvezőbb feltételek mellett jusson forrásokhoz annál, mint amit egyszerűen a pénzpiacon refinanszírozásból elért volna”. Ráadásul a 111. preambulumbekezdésben a Bizottság kiemeli, hogy a Livret bleu-ből származó „források költségei” „különböznek a piac normális költségeitől”. A 117. preambulumbekezdés említi „ezen alapgyűjtési módszer egyediségét”. Hasonlóképpen, a 175. preambulumbekezdés igazolja a szabad felhasználású állományok figyelembevételét, mivel azok „sajátos forrásra támaszkodnak, vagyis a Livret bleu forgalmazása kizárólagosságának köszönhetően összegyűjtött betétekre”. Ugyanez a preambulumbekezdés azt is kiemeli, hogy „versenypiaci körülmények között a Crédit mutuel valószínűleg nem jutott volna hozzá ehhez a forráshoz azonos áron”.
- 110 A hivatkozott részek nem egyértelműek a Crédit mutuelnek juttatott versenyelőny forrását képező intézkedés vagy intézkedések meghatározását illetően.
- 111 A Bizottság magyarázata – miszerint meg kell különböztetni egyfelől azt a „versenyelőny koncepciót, amely az általános gazdasági érdekű feladat végrehajtása miatt felmerült költségek túlkompenzálásából ered”, és másfelől a „gazdasági előny” koncepcióját, amely a Livret bleu teljes mérlegének keretében került figyelembevételre annak ellenőrzése céljából, hogy van-e túlkompenzáció – nem hozza meg a kellő egyértelműséget.
- 112 Kétségtelen, hogy a megtámadott határozat számos része, amelyben az előny kérdése felmerül, különösen a 106., 107., 180. és 198. preambulumbekezdés értelmezhető úgy, mintha a teljes mérleg keretében figyelembe vett gazdasági előnyre történne hivatkozás. Ellenben amikor arra hivatkozik számos alkalommal, különösen a 108., 111. és a 175. preambulumbekezdésben, hogy a Crédit mutuel a piaci feltételeknél kedvezőbb feltételekkel kapott forrásokat, a megtámadott határozat a Livret bleu rendszerből eredő versenyelőnyre tesz utalást, és nem pedig a teljes mérleg keretében figyelembe vett gazdasági előnyre.

- 113 A Bizottság megállapította ebben a vonatkozásban a tárgyaláson, hogy a betétgyűjtési jutalékon kívül más elemből nem vont le jogi következtetéseket. Ugyanakkor, feltéve hogy ez az állítás pontos, az a tény, hogy a megtámadott határozat számos részében említésre kerülnek „az előnyök”, amelyek végül is nem kerülnek figyelembevételre a támogatás meghatározásakor, anélkül hogy ez kifejezetten kifejtésre kerülne, zavart okoz, ami ezen a ponton a megtámadott határozat megértését még nehezebbé teszi.
- 114 Ráadásul az az érv, miszerint csak a betétgyűjtési jutalék került figyelembevételre, nehezen összeegyeztethető a megtámadott határozat 119–127. preambulumbekkezdésében a Livret bleu rendszerrel együtt járó és a panaszosok által hivatkozott „költségek alatti eladási hatásra” vonatkozó vizsgálattal. A panaszosok szerint egy az adómentessé tétele miatt vonzó megtakarítási termék kizárólagos forgalmazási joga lehetővé teszi a Crédit mutuel számára, hogy magához vonzzon és hűségessé tegyen egy ügyfélkört, amelynek azután a hálózat más banki termékeket és szolgáltatásokat kínálhat. A Bizottság a megtámadott határozat 126. és 127. preambulumbekkezdésében előadta, hogy ezeket a hatásokat nem vette figyelembe a megtámadott határozatban, mivel nem volt lehetséges ezek pénzügyi hatásait pontosan megállapítani. Márpedig a Livret bleu „költségek alatti eladás hatásainak” semmi kapcsolata nincs a betétgyűjtési jutalék fizetésével, hanem kizárólag az adómentessé tett megtakarítási termék forgalmazási jogához kötődik. Az ilyen hatások vizsgálata olyan benyomás kialakulását segíti elő, hogy a kizárólagos jog és az adómentessé tétel a megtámadott határozat által támogatásnak minősített intézkedések közé tartozik. Kétségtelen, hogy a Bizottság köteles volt a panaszosok erre vonatkozó érveire válaszolni, és elkerülhetetlen volt, hogy ennek keretében a betétgyűjtési jutalékon kívül más intézkedésekről is véleményt mondjon. Ugyanakkor, annak elkerülése érdekében, hogy a megtámadott határozatot úgy értelmezzük, mint amely ezeket az intézkedéseket a vitatott támogatáshoz való hozzájárulásnak tekinti, még fontosabb, hogy a Bizottság egyértelműen jelezze, hogy – ha valóban ez az álláspontja – csak a betétgyűjtési jutalékot tekinti olyannak, ami támogatást jelentett.
- 115 Azt a benyomást, miszerint a betétgyűjtési jutalék nem az egyetlen olyan intézkedés volt, amely a Crédit mutuelnek adott támogatás kapcsán figyelembevételre került, megerősítette a megtámadott határozat V.4. pontjában a támogatás összege kiszámításának eredménye. Tanulságos ebből a szempontból a fenti, 21. pontban

idézett táblázatban a Livret bleu eredménykimutatása eredményeit a betétgyűjtési jutaléokra vonatkozó, a felek által az Elsőfokú Bíróság kérdéseire adott válaszban biztosított adatokkal kiegészíteni:

Év	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	Össze- sen
Betétgyűjtési jutalék	10	60	110	240	390	490	540	780	2 620
Központosított állományok	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	- 399
[Egyéb] KF	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	2 592
Szabad felhasználási állományok	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	- 1 119
Nem tőkésített támogatás	1 096	505	301	- 471	- 135	- 87	- 156	20	1 074

116 Ez a táblázat megerősíti a felperes érvelését, miszerint a megtámadott határozatban megállapított támogatási összeg lényegében a Crédit mutuel által 1991 és 1993 között elért nyereség figyelembevételével magyarázható, amely időszakban a betétgyűjtési jutalék még nem járult hozzá jelentős mértékben a Livret bleu kezeléséből adódó eredményekhez, ellenben a Livret bleu rendszer nyeresége alapvetően az egyéb KF-ből eredő bevételekből származott.

117 Az ezekre az évekre vonatkozó támogatás összege és az ugyanezen időszak alatt fizetett betétgyűjtési jutalék összege közötti aránytalanság meglepő, és első látásra nehezen igazolhatónak tűnik, ha a támogatás alapvetően csak ezen jutalék fizetéséből származik, anélkül hogy egyetlen, a Livret bleu keretében korábban elfogadott intézkedést figyelembe vettek volna ebben a vonatkozásban. Ilyen

körülmények között a versenyelőnynek a megtámadott határozat szerinti elemzése nem erősíti meg a Bizottság álláspontját, amely szerint egyedül a betétgyűjtési jutalékot minősítette támogatásnak.

- 118 Következésképpen, mivel a Bizottság a megtámadott határozatban nem nyilvánította ki egyértelműen álláspontját azon intézkedések azonosítását illetően, amelyek a vitatott támogatást jelentették a Crédit mutuel számára, ezért az Elsőfokú Bíróság nincs abban a helyzetben, hogy gyakorolja bírósági felülvizsgálatát a Livret bleu rendszernek a megtámadott határozat szerinti értékelésével kapcsolatban.
- 119 Végül, a Bizottságnak a megtámadott határozatban követett érvelése nem zárja ki a felperes által felvetett lehetőséget, hogy a megtámadott határozat lényegében két potenciális támogatásra vonatkozik, amelyek 1975-ben illetve 1991-ben adtak meg, és amelyeket a Bizottság elemzésében nem különböztet meg egyértelműen.
- 120 Hozzá kell azt tenni, hogy a Bizottság elemzésében nem tudta figyelembe venni azokat a pontosításokat, amelyeket a Bíróság a megtámadott határozat elfogadását követően tett az olyan állami intézkedések tárgyában, amelynek célja, hogy a közérdekű feladatok teljesítéséhez kötődő kiadásokat kompenzálja, különösen a fenti 77. pontban hivatkozott Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben hozott ítéletet. Bár a megtámadott határozatban elfogadott érvelés bizonyos hiányosságai magyarázhatók azzal a ténnyel, hogy a Bizottság a megtámadott határozat elfogadása idején még nem ismerhette ezen ítélet tanulságait, az akkor is szükséges volt, figyelemmel a jelen ügy összetettségére, hogy a Bizottság érvelése különösen egyértelműen jelenjen meg azon intézkedések azonosítása és megítélése vonatkozásában, amelyek a Crédit mutuelnek a vitatott támogatást megadták.
- 121 Márpedig a fenti elemzésből következik, hogy a megtámadott határozatban követett érvelés a maga egészében nem teszi lehetővé annak meghatározását, hogy a Bizottság a betétgyűjtési jutalékon kívül a Crédit mutuelnek nyújtott vitatott támogatást jelentő intézkedésnek tekintette-e az adómentesítéssé tételt, a kizárólagos forgalmazási jogot és az egyéb KF javadalmazásának feltételeit, vagy sem.

- 122 Ebből következően a megtámadott határozatot nem indokolták meg kellően a támogatásnak minősített intézkedések azonosítását illetően.
- 123 Az igaz, hogy a Bizottság jelezte a jelen eljárás során, hogy a megtámadott határozat szerint egyedül a betétgyűjtési jutalék a vitatott támogatás forrása. Ugyanakkor meg kell azt állapítani, hogy a Bizottság meghatalmazottjai által a Bíróság előtt kifejtett ilyen irányú érvelés nem jelenik meg a megtámadott határozatban, és ellentmond az indokolás fent elemzett számos pontjának.
- 124 Márpedig, amint azt a Bíróság a C-137/92. P. sz., Bizottság kontra BASF ügyben 1994. június 15-én hozott ítéletének (EBHT 1994., I-2555. o.) 66–68. pontjában megállapította, a határozat – amelyet az EK 253. cikk értelmében kötelező megindokolni – rendelkező része és indokolása elválaszthatatlan egységet alkot, oly módon, hogy a kollegialitás elve alapján kizárólag a Bizottság tagjai testületének feladata, hogy ezeket a részeket egyszerre elfogadja, és az indokolás bármely, a helyesírási vagy a nyelvtani kiigazításon túlmenő módosítása a testület kizárólagos hatásköre.
- 125 Ezek, a kollegialitás elvére alapozott megállapítások a jelen ügybeli megtámadott határozatra is érvényesek, amelyet az EK 253. cikk alapján szintén meg kellett indokolni és ami által a Bizottság tagjai testülete az EK 88. cikkben ráruházott speciális hatáskörét gyakorolta az állami támogatásnak a közös piaccal való összeegyeztethetőségének megítélését illetően.
- 126 Ebből következik, hogy a Bizottság meghatalmazottjai által az Elsőfokú Bíróság előtt előterjesztett érvek nem orvosolják a megtámadott határozat indokolásának a hiányosságait (lásd ebben a vonatkozásban a Bíróság C-329/93., C-62/95. és C-63/95. sz., Németország és társai kontra Bizottság ügyben 1996. október 24-én hozott ítéletének [EBHT 1996., I-5151. o.] 47. és 48. pontját és az Elsőfokú Bíróság T-371/94. és T-394/94. sz., British Airways és társai kontra Bizottság ügyben 1998. június 25-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-2405. o.] 116–119. pontját).

- 127 Ebből az következik, hogy a megtámadott határozatot meg kell semmisíteni, anélkül hogy a felperes által hivatkozott egyéb jogalapokat vizsgálni kellene.

A költségekről

- 128 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a peresztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel az alperes peresztes lett, kötelezni kell a saját költségein kívül a felperes részéről felmerült költségek viselésére is.
- 129 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 4. §-a első bekezdésének megfelelően a Francia Köztársaság viseli a költségeit.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (kibővített második tanács)

a következőképpen határozott:

- 1) Az Elsőfokú Bíróság megsemmisíti a Francia Köztársaság által a Crédit mutuel javára nyújtott állami támogatásról szóló, 2002. január 15-i 2003/216/EK bizottsági határozatot.

- 2) **Az Elsőfokú Bíróság a Bizottságot kötelezi a saját és a felperes költségeinek viselésére.**
- 3) **A Francia Köztársaság viseli saját költségeit.**

Pirrung

Tiili

Meij

Vilaras

Forwood

Kihirdetve Luxembourgban, a 2005. január 18-i nyilvános ülésen.

H. Jung

J. Pirrung

hivatalvezető

elnök

Tartalomjegyzék

A jogvita előzményei	II - 147
Crédit mutuel	II - 148
Livret bleu	II - 148
Közigazgatási eljárás	II - 151
A megtámadott határozat	II - 152
Az eljárás és a felek kereseti kérelmei	II - 158
A jogkérdésről	II - 159
Előzetes észrevételek	II - 159
A megtámadott határozatnak a támogatás meghatározására vonatkozó indokolásáról	II - 160
A felek érvei	II - 160
– Az előnyt biztosító intézkedés azonosításáról	II - 161
– Az állami források azonosításáról	II - 166
– A Livret bleu rendszer 1975-ös bevezetését követő új támogatásként való minősítéséről	II - 167
Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 169
– A megtámadott határozat rendelkező része és a „Végkövetkeztetés” ..	II - 170
– Az állami támogatás fogalmának elemzése	II - 172
– A versenyhelyzet torzulásának és a kereskedelemre gyakorolt hatásának az elemzése	II - 173
– Az állami források elemzése	II - 177
– A versenyelőny elemzése	II - 180
A költségekről	II - 187